

Cursus gebruiksnormen geeft grip op bemesting

Grondgebruikers krijgen de komende jaren te maken met scherpere bemestingsnormen. Om de bodemvruchtbaarheid en de opbrengsten van gras en maïs niet in het geding te laten komen, is slim omgaan met beschikbare mineralen noodzakelijk, vooral op zand- en lössgrond. Om dit goed te kunnen, ontwikkelden NMI, Wageningen UR Livestock Research en IPC Groene Ruimte een praktijkgerichte cursus voor grondgebruikers: 'Gebruiksnormen, hoe red ik dat op mijn bedrijf?'.

Berrie Klein Swormink

“

G

rondgebruikers hebben al een aantal jaren te maken met steeds scherper wordende bemestingsnormen voor fosfaat en stikstof. Tot nu toe gingen die aanscher-

pingen nauwelijks ten koste van het opbrengend vermogen van de grond. Maar bij de aanscherpingen waarmee we de komende jaren te maken krijgen, verandert dat." Aan het woord is Tonnis van Dijk, consultant bemesting, meststoffen en

EFFICIËNT BEMESTEN

Een goede verdeling van mest tussen gewassen en over het groeiseizoen krijgen in de cursus veel aandacht.

Foto: Berrie Klein Swormink

TONNIS VAN DIJK

"Uit becijferingen blijkt dat vooral boeren op zand- en lössgronden de komende jaren moeite zullen krijgen met de gebruiksnormen voor fosfaat en stikstof."

Foto: Berrie Klein Swormink

milieu bij het NMI in Wageningen. "Uit becijferingen van Wageningen UR blijkt dat vooral boeren op zand- en lössgronden de komende jaren moeite zullen krijgen met de gebruiksnormen voor fosfaat en stikstof. "Op die gronden leidt minder bemesten al snel tot flinke opbrengstverliezen met fikse financiële gevolgen voor de bedrijfsvoering."

Het gaat hierbij niet alleen om opbrengstverliezen op de korte termijn, maar ook om een vermindering van de bodemvruchtbaarheid die ook voor de lange termijn van grote betekenis is. Om de negatieve gevolgen van de aanstaande bemestingsnormen zo klein mogelijk te houden, ontwikkelde het NMI samen met Wageningen UR Livestock Research en IPC Groene Ruimte, en financiële steun van het ministerie van LNV, een cursus gebruiksnormen voor boeren met zand- en/of lössgrond. Projectleider Tonnis van Dijk: "We willen met de cursus nieuwe kennis snel in de praktijk brengen."

De cursus is opgezet voor diverse typen grondgebruikers: veehouders, akkerbouwers en vollegrondsgroentetelers. Per categorie is er een cursus die specifiek op de doelgroep is afgestemd.

Vierduizend deelnemers

Het afgelopen winterseizoen is de cursus voor het eerst gegeven. Over het hele land waren er ongeveer driehonderd deelnemers in verschillende cursusgroepen. Ruim de helft hiervan kwam uit de melkveehouderij. De ambities van de initiatiefnemers zijn veel groter. "We hopen in totaal zo'n drie- tot vierduizend agrariërs met de cursus te bereiken", zegt Van Dijk. "Vorig jaar hadden we na de ontwikkeling van de cursus niet veel tijd meer om ermee aan de weg te timmeren. Nu bieden we de cursus langs diverse kanalen aan. Onder meer via AOC's, Wageningen UR Livestock Research en het bedrijfsleven."

Bex

De cursus bestaat uit twee dagdelen. De eerste dag bestaat vooral uit het overdragen van kennis over het (nieuwe) mestbeleid en het werken aan een bemestingsplan voor het eigen bedrijf. "De cursus focust zich vooral op de bemesting met stikstof en fosfaat in de vorm van dierlijke mest. Maar ook andere aspecten komen aan bod. Als je bijvoorbeeld de pH van je grond niet op orde hebt of de bodemstructuur hebt beschadigd, dan kun je bemesten wat je wilt; de opbrengst zal niet optimaal zijn."

De tweede dag komen maatregelen aan bod om de efficiency van de bemesting te verbeteren. Bijvoorbeeld een goede verdeling van mest tussen gewassen en over het groeiseizoen. In de groepen met melkveehouders krijgt het toepassen

Reind Katerberg, Diphooorn (DR): 'Opbrengst komt onder druk te staan'

Melkveehouder Reind Katerberg in Diphooorn (Dr.) is positief over de Cursus Gebruiksnormen die hij het afgelopen winterseizoen volgde. Toch is hij er niet gerust op dat hij nu wel uit de voeten kan met de bemestingsnormen van de komende jaren. "Net als de meeste van mijn collega's ben ik het oneens met de aanscherping van de normen. Ik vrees dat het ons de komende jaren niet meer gaat lukken om gras en maïs optimaal te bemesten."

Volgens Katerberg heeft de cursus hem handvatten gegeven om binnen zijn melkveebedrijf zo slim mogelijk de beschikbare mineralen te benutten. Reind Katerberg melkt in maatschap met zijn ouders een quotum vol van 1,15 miljoen kg met 130 melkkoeien. Naast koeien zijn er 120 stuks jongvee op de boerderij. Het bedrijf beschikt over een areaal van 70 hectare. Hiervan is 20 hectare in gebruik voor de teelt van snijmaïs en 50 hectare is grasland.

Mede door de cursus besloot Katerberg om vanaf dit jaar te gaan werken met de zogenoemde bedrijfsspecifieke excretie (Bex). Deze rekenmethode gaat uit van de werkelijke stikstof- en fosfaatuitscheiding van de aanwezige dieren. "In mijn situatie betekent dit een vermindering van de verplichte afvoer van dierlijke mest van enkele honderden kuubs. Dat levert een kostenbesparing op en bovendien houd ik meer mest over om op mijn eigen grond aan te wenden." Ook de verdeling van de aanwending van dierlijke mest op het grasland over het seizoen heeft de melkveehouder dit jaar iets aangepast. "De eerste drijfmestgift in het voorjaar heb ik iets verkleind om zo ruimte te houden om gedurende het hele groeiseizoen kleine hoeveelheden drijfmest te kunnen blijven uitrijden."

Katerberg benadrukt dat hij vooral de discussies met cursusleiding en collega's als waardevol heeft ervaren. "Dat zet je aan het denken, en dat helpt om voor de eigen situatie de beste keuze te kunnen maken."

van Bex, ofwel bedrijfsspecifieke excretie, veel aandacht. Bex is vooral interessant voor vakbekwame managers die weinig ruw eiwit en fosfor per 100 kg melk via voer aankopen. Bij bedrijfsspecifieke excretie wordt aan de hand van een berekening vastgesteld wat de werkelijke N- en P₂O₅-excretie van de melkkoeien is. "Feitelijk is er kennis genoeg om binnen de ruimte die de mestwetgeving tot 2013 biedt, zodanig met mineralen binnen het bedrijf om te gaan, dat het geen geld hoeft te kosten. Veel melkveehouders kunnen zelfs nog een efficiëncyslag maken en geld verdienen door beter te bemesten", stelt Zwier van de Vegte. Hij werkt als bedrijfsleider van proefboerderij De Marke in Hengelo (Gld.) voor Wageningen Livestock Research, en heeft de cursus afgelopen winter aan diverse groepen melkveehouders gegeven. Volgens Van de Vegte is de cursus voor iedere melkveehouder op zand- en lössgrond aan te bevelen. "Zelfs voor ondernemers met een extensief bedrijf kan het heel interessant zijn om scherp te bemesten en deel te nemen aan Bex. Dat kan ruimte scheppen om in plaats van kunstmest dierlijke mest aan te voeren. Dat is financieel voordeliger en beter voor de bodemvruchtbaarheid."